

Nr 8

Utlåtande i anledning av motioner om särskild markering å långsamtgående fordon.

Tredje lagutskottet har behandlat två inom riksdagen väckta och till lagutskott hänvisade motioner, nr 796 i första kammaren av herrar *Ernulf* och *Österdahl* och nr 920 i andra kammaren av herr *Löfgren m. fl.*

I motionerna, som är likalydande, hemställes

»att riksdagen måtte besluta att genom skrivelse till Kungl. Maj:t begära genomförande av bestämmelser angående utmärkning av långsamtgående fordon för undanröjande av de påtagliga trafikrisker, som dessa fordon utgör».

Gällande bestämmelser

Med traktor förstås i *vägtrafikförordningen den 28 september 1951* motordrivet fordon, som är inrättat huvudsakligen som dragfordon för annat fordon eller för arbetsredskap och som är konstruerat för en hastighet av högst 30 kilometer i timmen samt endast med svårighet kan ändras till högre hastighet (1 § 2 mom. B.). Med motorredskap förstås motordrivet fordon, som är inrättat huvudsakligen som arbetsredskap, och som är konstruerat för en hastighet av högst 30 kilometer i timmen samt endast med svårighet kan ändras till högre hastighet (1 § 2 mom. C.). I 56 § ges vissa bestämmelser om hastighet. I 3 mom. stadgas att om motordrivet fordon (vartill traktor och motorredskap hör) eller därtill kopplat fordon har band får fordonet eller fordonen inte föras med högre hastighet än 20 kilometer i timmen. Om traktor eller motorredskap eller fordon, som är kopplat till motordrivet fordon, har hjulringar av järn eller annat hårt material, är högsta tillåtna hastigheten 10 kilometer i timmen. Vissa hastighetsgränser stadgas för fordonskombinationer i 56 § 1 mom.

Bestämmelserna om fordons beskaffenhet och utrustning (3—8 §§) innehåller bestämmelser bl. a. om baklyktor och reflexanordningar. Beträffande traktor stadgas bl. a. att på sådan skall vid färd under mörker på allmän väg, gata eller annan allmän plats föras dels två på samma höjd, en på vardera sidan av traktorn anbragta lyktor, som visar rött sken bakåt, dels två på samma höjd, en på vardera sidan av traktorn anbragta reflexanordningar, som vid belysning återkastar rött sken bakåt (5 § 2 mom.). Baklyktor och reflexanordningar får kombineras och erfordras inte då sådana anordningar finns på tillkopplat fordon. Nu nämnda bestämmelser gäller

i tillämpliga delar även motorredskap (5 § 4 mom.). Även beträffande släpfordon och efterfordon finns bestämmelser om baklyktor och reflexanordningar (6 §).

De nämnda bestämmelserna om baklyktor och reflexanordningar syftar till att fordon vid färd under mörker skall i tid kunna upptäckas av bakomvarande trafikanter. Bestämmelser om utrustning som avser att utmärka att fordon eller fordonskombination är långsamt gående saknas i vägtrafikförordningen.

Motionerna

I motionerna anförs bland annat att problemen med de långsamtgående fordonen har ägnats stor uppmärksamhet i USA. Man har där kommit fram till en lämplig form av skylt för utmärkning av fordon med lägre hastighet än 40 km/tim., och lagar om utmärkning med sådan skylt har antagits i flera stater.

1961, 1966 och 1967 års riksdagar

Vid 1961 års riksdag väcktes motioner (I: 370 och II: 227) med hemställan att riksdagen måtte besluta att i vägtrafikförordningen skulle införas bestämmelse om att släpvagn som framfördes efter traktor skulle bakåt åt höger väl synligt visa en skylt med ordet »TRAKTOR» i reflekterande text.

Andra lagutskottet erinrade i utlåtande (2LU 1961: 40) i anledning av motionerna, om att bestämmelserna beträffande traktorsläpvnags utrustande med belysnings- och reflexanordningar skärpts såväl 1955 som 1958. Att innan erfarenhet vunnits av dessa förbättringar införa skyldighet att förse traktorsläpvagn med särskild varningsskylt fann utskottet inte påkallat.

Utlåtandet godkändes av riksdagen.

Yrkandet återkom i motion (II: 299) vid 1966 års riksdag.

Motionen remissbehandlades. Samtliga remissorgan avstyrkte den.

I sitt av riksdagen godkända utlåtande nr 34 i anledning av motionen anförde tredje lagutskottet bl. a. följande:

De risker i trafiken som sammanhänger med skillnaderna i hastighet mellan olika fordonskategorier är otvivelaktigt betydande. Särskilt påtagligt är att de långsamtgående fordonen ger upphov till ett starkt ökat antal omkörningar. Motionärerna har sålunda enligt utskottets mening pekat på ett väsentligt trafiksäkerhetsproblem. Det förslag som de framlagt beträffande särskilda varningsskyltar på traktorsläpvnagnarna synes emellertid inte vara praktiskt genomförbart. Som framgår av remissvaren skulle en skylt för att kunna läsas på betryggande avstånd få sådana dimensioner att fast montering av den inte är möjlig, eftersom skylten ofta skulle bli till hinder. En lätt avtagbar skylt kan inte anses vara en godtagbar lösning

med hänsyn till att sådana skyltar inte används i avsedd omfattning. Utskottet kan ej heller för sin del anvisa någon annan väg för frågans lösning. I den mån en sådan kan visa sig möjlig att uppnå synes den dock böra ta sikte inte bara på traktorsläpvnagnarna utan på samtliga i trafiken förekommande långsamgående fordon. Utskottet förutsätter att dessa frågor ägnas uppmärksamhet under det fortsatta trafiksäkerhetsarbetet och att härvid de initiativ tas som kan visa sig erforderliga.

Utskottet hemställde att motionen icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Vid 1967 års riksdag hemställas i motion (II: 812) att i vägtrafikförordningen skulle införas en bestämmelse om att släpvagn som framfördes efter traktor skulle bakåt väl synligt visa en skylt i form av förslagsvis ett T inom ring i reflekterande färg.

Tredje lagutskottet anförde i sitt av riksdagen godkända utlåtande (3LU 1967: 11) att de i utlåtandet år 1966 nämnda praktiska invändningarna syntes i viss mån gälla även det nya förslaget. Vidare kvarstod önskemålet att en lösning av frågan borde avse även andra långsamtgående fordon som t. ex. grävmaskiner och vägmaskiner. Även lastbilar med tung last framföres f. ö. ej sällan med så låg hastighet att andra fordonsförare kunde ha svårt att inför t. ex. möten hålla in sina fordon bakom dem. En stor del av riskerna för olyckor av den typ som avsåges i motionen torde vidare uppstå i kurvor och på andra ställen med begränsad sikt, där en skylt på fordonen skulle vara till ringa eller ingen nytta. Utskottet hade dock förståelse för motionens syfte och underströk att problemen med de långsamt gående fordonen borde ägnas uppmärksamhet. Någon riksdagens åtgärd i anledning av motionen var emellertid utskottet ej berett att förorda.

Motorredskapsutredningen

Motorredskapsutredningen har tillkallats enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 3 mars 1967 för översyn av reglerna om motorredskap samt utredning av vissa närliggande frågor (direktiv 1968 års riksdagsberättelse K 53).

Enligt vad utskottet erfarit överväger utredningen — mot bakgrund av de trafikrisker som de långsamt gående fordonen utgör — frågan om införande av bestämmelser som föreskriver att sådant fordon skall vara försett med särskild varningsanordning i form av skylt eller annan symbol, som utmärker långsamt gående fordon. Utredningen har tagit del av vissa amerikanska bestämmelser på området och utfört en del andra undersökningar men har ännu inte tagit slutlig ställning till frågan.

Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1969.

Utskottet

I motionerna hemställas att riksdagen skall hos Kungl. Maj:t begära att bestämmelser införs om skyldighet att utmärka långsamt gående fordon med särskild varningsanordning. Förslaget syftar till att undanröja de särskilda trafikrisker som dessa fordon utgör.

Motioner med liknande syfte har tidigare väckts vid ett par tillfällen. Utskottet har för sin del ansett detta syfte vara väl värt beaktande. Då motionerna emellertid inte föranlett någon åtgärd, har detta berott bl. a. på invändningar från praktisk synpunkt mot de konkreta förslag till lösningar som motionärerna framlagt. Enligt vad utskottet erfarit har motorredskapsutredningen nu tagit upp hela denna fråga till prövning. Utredningen har utfört en del förberedande undersökningar men det torde ännu vara för tidigt att bedöma om det är möjligt att finna en lösning, som kan tillgodose de krav som bör ställas på en varningsanordning av ifrågasvarande slag. Med hänsyn till det pågående utredningsarbetet är emellertid någon framställning från riksdagens sida inte erforderlig.

Utskottet hemställer

att motionerna I: 796 och II: 920 icke föranleder någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 25 februari 1969

På tredje lagutskottets vägnar:

GÖRAN KARLSSON

Vid detta ärendes behandling har närvarit:

från f ö r s t a kammaren: herrar Göran Karlsson (s), Svante Kristiansson (s), Knut Johansson (s)*, Åkesson (fp), Ebbe Ohlsson (m), Nils-Eric Gustafsson (cp), Ernulf (fp) och fröken Ranmark (s);

från a n d r a kammaren: herrar Svenning (s), Sundelin (s), fröken Anderson (s), herr Franzén i Träkumla (cp), fru Ekroth (s), herrar Wachtmeister (m), Josefson i Arrie (cp) och Sellgren (fp).

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.